

Grozīts Imigrācijas likums. Vai Latvijā strādājošiem Krievijas un Baltkrievijas darbiniekiem jāpako koferi? 3/40/22

Zvērināta advokāte, PwC Legal
Natalja Puriņa

Šā gada 24. septembrī stājās spēkā steidzamības kārtā pieņemtie grozījumi Imigrācijas likumā, kuri būtiski ierobežo Krievijas un Baltkrievijas pilsoņu iespējas iegūt termiņuzturēšanās atļauju (TUA) Latvijā, tostarp uz nodarbinātības vai komercdarbības veikšanas pamata. Kas sagaida šo valstu pilsoņus, kas jau iepriekš ir ieguvuši TUA un šobrīd strādā kādā Latvijas uzņēmumā vai vada to? Šajā rakstā tiek skaidrībā ar grozījumu saturu, kas skar darba tirgu, kā arī atbildam uz jautājumiem, vai šiem darbiniekiem un komersantiem ir pamats satraukties un kas sagaidāms, ja iepriekš izsniegtās TUA termiņš tuvojas beigām.

Grozījumu būtība

Iepriekš Imigrācijas likums jebkuram ārzemniekam neatkarīgi no pilsonības piedāvāja plašas iespējas iegūt TUA uz laiku līdz pieciem gadiem saistībā ar nodarbinātību vai komercdarbību, piemēram, pamatojoties uz to, ka persona ir komercreģistrā reģistrēts individuālais komersants, komercreģistrā reģistrēts valdes, padomes loceklis, prokūrists, administrators, likvidators, personālsabiedrības biedrs, darbinieks Latvijā reģistrētā uzņēmumā vai uzņēmuma ietvaros pārceltais darbinieks.

Pieņemtie grozījumi ir būtiski sašaurinājuši primāri Krievijas pilsoņu iespējas iegūt pirmreizējās vai atkārtotās TUA Latvijā, kā arī pārskatījuši Baltkrievijas pilsoņu tiesības pretendēt uz TUA.

Imigrācijas likumā ir saglabāta iespēja iekšlietu ministram lemt par uzturēšanās atļaujas piešķiršanu Krievijas un Baltkrievijas pilsoņiem, ja tas atbilst Latvijas valsts interesēm vai starptautiskajām tiesību normām vai ir saistīts ar humāniem apsvērumiem. Likums nesatur īpašus nosacījumus vai kritērijus iekšlietu ministra lēmumam, tādēļ katrs konkrētais gadījums ir izvērtējams individuāli. Tiesības pretendēt uz TUA ir arī tādām Krievijas vai Baltkrievijas pilsonim, kas atzīts par cilvēku tirdzniecības upuri. Papildus tiesības pieprasīt TUA ir saglabātas Krievijas un Baltkrievijas pilsoņiem, kuri, nelikumīgi uzturoties Latvijā, ir tikuši nelikumīgi nodarbināti īpaši ekspluatējošos darba apstākļos.

Attiecībā uz pārējiem izņēmumiem Imigrācijas likums nodala tos pamatus uzturēšanās atļaujas piešķiršanai, kas būtu attiecināmi uz Krievijas pilsoņiem, no tiem, kas būtu piemērojami Baltkrievijas pilsoņiem, atstājot vien dažus pirmajiem un saglabājot pietiekami plašus otrajiem.

Turpmāk Krievijas pilsonis saistībā ar nodarbinātību būs tiesīgs iegūt uzturēšanās atļauju tikai:

1. uz laiku, kas nepārsniedz gadu, ja uzturēšanās Latvijā ir saistīta ar nodarbinātību, kas noteikta ar ES tiesību aktiem;
2. uz laiku, kas nepārsniedz gadu, ja uzturēšanās Latvijā ir saistīta ar dalību zinātniskās sadarbības projektā, kas tiek īstenots kopīgi ar Zinātnisko institūciju reģistrā iekļautu zinātnisko institūciju, un ja šādas uzturēšanās tiesības ir noteiktas ar ES tiesību aktiem;
3. uz laiku, kas nepārsniedz gadu, ja viņam bija piešķirtas tiesības uz nodarbinātību Latvijā, viņš vismaz pēdējos trīs mēnešus pirms atkārtotas TUA pieprasīšanas bija nodarbināts Latvijā, par

viņu šajā periodā veikti iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) maksājumi un viņš, pieprasot atkārtotu TUA, turpina īstenot piešķirtās tiesības uz nodarbinātību.

Kā redzams, uzskaitījums ir visai skops, un jebkurš no šiem pamatiem dod tiesības iegūt TUA tikai uz gadu. Turklāt Krievijas pilsoņiem vairs nav tiesību pieprasīt TUA saistībā ar komercdarbību vai uzņēmuma vadību.

Turpretī Baltkrievijas pilsoņiem pamatu uzskaitījums ir krietni plašāks. Baltkrievijas pilsonim ir tiesības pieprasīt uzturēšanās atļauju saistībā ar darbu vai komercdarbību:

1. uz laiku līdz pieciem gadiem, ja viņš ir komercregistrā reģistrēts individuālais komersants;
2. uz pilnvaru termiņu, bet ne ilgāk kā uz pieciem gadiem, ja viņš ir komercregistrā reģistrēts valdes vai padomes loceklis, prokūrists, administrators, likvidators vai personālsabiedrības biedrs, kam ir tiesības pārstāvēt personālsabiedrību;
3. uz laiku, kas nepārsniedz gadu, ja viņš ir pašnodarbināta persona;
4. uz nodarbināšanas laiku, bet ne ilgāk kā uz pieciem gadiem. Ja ES zilā karte tiek pieprasīta uz laiku, kas nepārsniedz gadu, to izsniedz uz laiku, kas par trim mēnešiem pārsniedz darba līguma termiņu;
5. uz laiku līdz trim gadiem, ja viņš pieprasa TUA kā uzņēmuma ietvaros pārcelts darbinieks, kas tiks nodarbināts vadītāja vai speciālista amatā;
6. uz laiku, kas nepārsniedz gadu, ja viņš pieprasa TUA kā uzņēmuma ietvaros pārcelts darbinieks stažieris;
7. uz laiku līdz diviem gadiem, ja viņš ir ārvalsts komersanta pārstāvniecības pārstāvis un ārvalsts komersants reģistrēts ārvalstī vismaz piecus gadus pirms uzturēšanās atļaujas pieprasījuma iesniegšanas dienas, pēdējā gada laikā nodarbinājis vairāk nekā 50 darbinieku, tā gada apgrozījums pārsniedz 10 miljonus eiro un tam nav nodokļu maksājumu parādu. Pēc šajā punktā minētā termiņa beigām persona turpmāko divu gadu laikā nav tiesīga pieprasīt TUA šajā punktā norādītajam mērķim;
8. uz laiku līdz trim gadiem, ja viņš Latvijā plāno īstenot aktivitātes, kas atbilst Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likumam;
9. uz laiku, kas nepārsniedz gadu, ja viņam bija piešķirtas tiesības uz nodarbinātību Latvijā, viņš vismaz pēdējos trīs mēnešus pirms atkārtotas TUA pieprasīšanas bija nodarbināts Latvijā, par viņu šajā periodā veikti IIN maksājumi un viņš, pieprasot atkārtotu TUA, turpina īstenot piešķirtās tiesības uz nodarbinātību.

Kas sagaida personas, kuras tiesības uzturēties Latvijā saistībā ar nodarbinātību vai komercdarbību ir ieguvušas pirms Imigrācijas likuma grozījumiem?

Ja tiesības uz nodarbinātību un komercdarbību ir iegūtas, pirms Imigrācijas likuma jaunā redakcija ir stājusies spēkā, tad uzturēšanās atļauja ir derīga visu periodu, uz kuru tā izsniegta. Grozījumi neparedz iespēju anulēt TUA pirms termiņa beigām tikai uz tā pamata, ka saņēmējs ir Krievijas vai Baltkrievijas pilsonis.

1. piemērs

Krievijas pilsonis 2021. gadā ir saņēmis uzturēšanās atļauju uz pieciem gadiem (līdz 2026. gadam) kā uzņēmuma X darbinieks. Tā netiks anulēta un ir spēkā līdz 2026. gadam, kā norādīts Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes lēmumā par uzturēšanās atļaujas piešķiršanu. TUA parastajā kārtībā ir

reģistrējama katru gadu uz nākamo, apliecinot, ka nodarbinātības pamats joprojām pastāv.

Tuvojoties TUA termiņa beigām, atkārtoti uz to pretendēt Krievijas vai Baltkrievijas pilsonis varēs, jau ņemot vērā jaunos Imigrācijas likuma noteikumus.

2. piemērs

Krievijas pilsonis 2018. gadā ir ieguvis uzturēšanās atļauju kā uzņēmuma X darbinieks. Tā ir derīga līdz 2023. gadam. Tā kā nodarbinātība uzņēmumā X turpinās, 2023. gadā viņš ir tiesīgs pieprasīt atkārtotu atļauju, bet tikai uz vienu gadu. Izskatot dokumentus atkārtotās TUA pieprasīšanai, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde atsevišķi pārbaudīs, vai uzņēmums X par šo darbinieku ir maksājis IIN.

3. piemērs

Baltkrievijas pilsonis ir ieguvis uzturēšanās atļauju līdz 2022. gadam kā uzņēmuma Y valdes loceklis. Tā kā viņš turpina pildīt valdes locekļa pienākumus, pēc atļaujas termiņa beigām viņš ir tiesīgs pieprasīt atkārtotu atļauju. Ja šis valdes loceklis būtu Krievijas pilsonis, tad situācija būtu citāda – pēc atļaujas termiņa beigām viņš nevarēs saņemt atkārtotu atļauju kā uzņēmuma Y valdes loceklis, jo likums vairs neparedz šādas tiesības.

Ja jums rodas neskaidrības vai raizes par jūsu uzņēmuma darbinieku, valdes locekļu, padomes locekļu esošo vai turpmāko situāciju, *PwC Legal* sniedz vispusīgas konsultācijas un palīdzību imigrācijas jautājumos.